

OLIMPIADA E KIMISË PËR KLASËN E DHJETË

(Faza e parë)

Viti shkollor 2019 – 2020

Zgjidhjet e ushtrimeve

Shënim: Gjatë vlerësimit, mësuesit duhet të kenë parasysh zgjidhjet e plota të ushtrimeve edhe rrugën që ka përdorur nxënësi për gjatë zgjidhjes, mbasi përgjigjet në këto zgjidhje janë dhënë shkurt.

Zgjidhja e ushtrimit 1

- Protonet ndodhen në bërthamë sepse masa e atomit është e përqendruar në bërthamë.
- Masa atomike e krahasuar nuk është numër i plotë sepse elementi ndodhet në trajtën e dy apo më shumë izotopesh në natyrë.
- Rrezja zvogëlohet për shkak sepse numri i shtresave elektronike mbetet i pandryshuar ndërsa numri atomik rritet dhe bërthama tërheq me fort elektronet valentore.

Zgjidhja e ushtrimit 2

- II, VII
- metal kalimtar sepse elektronet valentore të tyre vijnë nga shtresa e jashtme dhe nga shtresa fqinjë me të jashtmen.
- XO, X₂O₃, XO₂, XO₃, X₂O₇

Zgjidhja e ushtrimit 3

- bazuar në nivelet energjike të atomit të secilit element del kjo renditje: O,S,Se,Te,Po. (shënim: nxënësit duhet të kenë paraqitur strukturat e shpërndarjes së elektroneve në atomet e secilit element).
- secili prej tyre ka 6 elektrone valentore, me përjashtim të oksigjenit që ka kovalencën 2.
- Oksigjeni, sepse ka rrezen atomike më të vogël.

Zgjidhja e ushtrimit 4

- $2\text{Mg} + \text{O}_2 = 2\text{MgO}$
- $\text{Na}_2\text{O} + \text{H}_2\text{O} = 2\text{NaOH}$
- $\text{C} + 4\text{HNO}_3 = \text{CO}_2 + 4\text{NO}_2 + 2\text{H}_2\text{O}$

Zgjidhja e ushtrimit 5

- 49 g
- 5.6 l
- 5.6 l , në kushte normale ose 6 l në kushte standarte.

Zgjidhja e ushtrimit 6

Valencat e mbetjeve acide përcaktohen bazuar në numrin e atomeve hidrogjen me të cilat lidhen. Sipas rradhës janë:

- a) Cl^- (I), PO_4^{3-} (III)
- b) SO_4^{2-} (II), ClO_4^- (I)
- c) NO_3^- (I), CN^- (I).

Zgjidhja e ushtrimit 7

- a) 50 g.
- b) 92.1875 g ujë.
- c) 1.25 M

Zgjidhja e ushtrimit 8

- a) Masa molare = $m/n = 9.4\text{g}/0.1\text{mol} = 94\text{g/mol}$
- b) $2\text{X} + 2\text{H}_2\text{O} = 2\text{XOH} + \text{H}_2$ $2\text{X} + 2\text{HCl} = 2\text{XCl} + \text{H}_2$
- c) $Z=18$

Z=19

OLIMPIADA E KIMISË PËR KLASËN E NJËMBËDHJETË

(Faza e parë)

Viti shkollor 2019 – 2020

Zgjidhjet e ushtrimeve

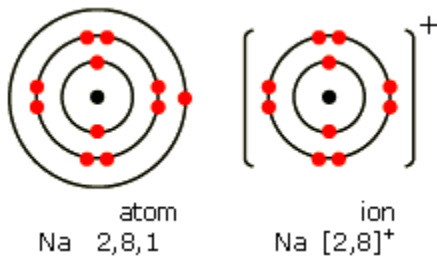
Shënim: Gjatë vlerësimit, mësuesit duhet të kenë parasysh zgjidhjet e plota të ushtrimeve dhe rrugën që ka përdorur nxënësi për gjatë zgjidhjes, mbasi përgjigjet në këto zgjidhje janë dhënë shkurt.

Zgjidhja e ushtrimit 1

- a) Anoda : $4\text{OH}^- - 4\text{e}^- \Rightarrow \text{O}_2 + 2\text{H}_2\text{O}$ Katoda : $2\text{H}^+ + 2\text{e}^- \Rightarrow \text{H}_2$
b) $2\text{H}_2\text{O} \Rightarrow 2\text{H}_2 + \text{O}_2$
c) $\text{PH}=7$ (neutral)
d) 141.12 l hidrogjen dhe 70.56 l oksigjen

Zgjidhja e ushtrimit 2

- a) Na^+ , Mg^{2+} , Cl^- , F^-
Shembull për Na:

Njësoj duhet të paraqiten dhe atomet e jonet e tjera.

- b) Klori Cl
c) F, Mg, Na
d) Për metalet, aktiviteti në zbritje: Na, Mg dhe për jometalet aktiviteti në zbritje: F, Cl.

Zgjidhja e ushtrimit 3

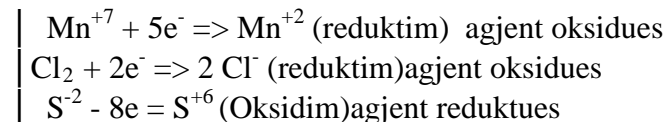
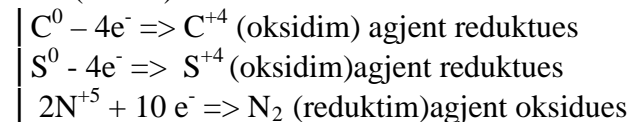
- a) $\text{Ag}^+ + \text{NO}_3^- + \text{H}^+ + \text{Cl}^- \rightarrow \text{AgCl}\downarrow + \text{HNO}_3$
b) $\text{Ba}^{2+} + 2\text{Cl}^- + 2\text{H}^+ + \text{SO}_4^{2-} \rightarrow \text{BaSO}_4\downarrow + 2\text{HCl}$
c) $2\text{Na}^+ + \text{CO}_3^{2-} + 2\text{H}^+ + 2\text{Cl}^- \rightarrow \text{H}_2\text{O} + \text{CO}_2 + 2\text{NaCl}$
d) $\text{Ag}^+ + \text{NO}_3^- + \text{Na}^+ + \text{Cl}^- \rightarrow \text{AgCl}\downarrow + \text{NaNO}_3$.

Zgjidhja e ushtrimit 4

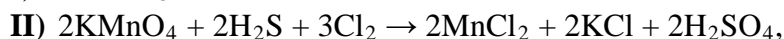
- a) $\text{NH}_3 + \text{H}_2\text{O} \leftrightarrow \text{NH}_4\text{OH} \leftrightarrow \text{NH}_4^+ + \text{OH}^-$
b) $\text{KOH} \rightarrow \text{K}^+ + \text{OH}^-$
c) $\text{SO}_2 + \text{OH}^- \leftrightarrow \text{HSO}_3^- \leftrightarrow \text{H}^+ + \text{SO}_3^{2-}$

Zgjidhja e ushtrimit 5

Pika (a+b+c)

Barazohet numri i elektroneve të dhëna e të marra dhe përcaktohen koeficientët.

Zgjidhja e ushtrimit 6

a) Acidi sulfurik sepse përqëndrimi i joneve hidron (hidrogjen) është 0.4M, ndërsa tek acidi nitrik është 0.2M.

b) 30 % KCl, më i përqëndruar, ka më shumë jone.

c) 10 % KCl, sepse në tretësirën tjetër krija ndodhet e patretur.

Zgjidhja e ushtrimit 7

a) Nuk ndodh

b) $MgO_{(ng)} + Fe_{(ng)}$

c) $Hg(NO_3)_{2(uj)} + 2Ag_{(ng)}$

d) Nuk ndodh.

e) $Zn(FeO_2)_{2(ng)}$

Zgjidhja e ushtrimit 8

b) 4mol permanganat vepron me 12mol acid sipas barazimit, ndërsa 0.1mol do veprojë me 0.3mol acid.

8 mol klorur hekuri (II) vepron me 8 mol acid sipas barazimit, ndërsa 1mol vepron me 1mol acid dhe formohet 1mol klorur hekuri (III), pra 1 mol $FeCl_3$.

c) $nHCl(\text{pa vepruar}) = 1.5\text{mol}(\text{fillestar}) - 1.3\text{mol}(\text{kanë vepruar}) = 0.2\text{mol}$.

Përqëndrimi $HCl = 0.2 \text{ mol} / 0.5l = 0.4M$.

d) $pH = -\log 0.4 = 1 - 0.6 = 0.4$.

OLIMPIADA E KIMISË PËR KLASËN E DYMBËDHJETË

(Faza e parë)

Viti shkollor 2019 – 2020

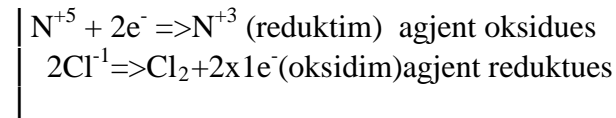
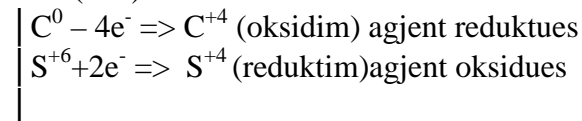
Zgjidhjet e ushtrimeve

Shënim: Gjatë vlerësimit, mësuesit duhet të kenë parasysh zgjidhjet e plota të ushtrimeve dhe rrugën që ka përdorur nxënësi për gjatë zgjidhjes, mbasi përgjigjet në këto zgjidhje janë dhënë shkurt.

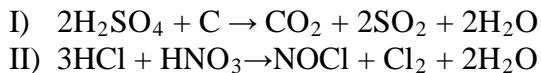
Zgjidhja e ushtrimit 1

Ndërtohen skemat e dhënies dhe marrjes së elektroneve:

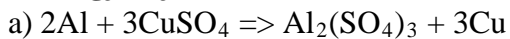
Pika (a+b)

Vendosim koeficientët në reaksione mbasi barazohet numri i elektroneve të dhëna dhe të marra.

Zgjidhja e ushtrimit 2

b) 1.92 g

c) $14.88 \text{ g. } mAl = 13.5g_{Al} - (0.2 \text{ mol} \times 27 \text{ g/mol}) \text{ g Al (i tretur)} + 1.92 \text{ g Cu (i depozituar)}$

Zgjidhja e ushtrimit 3

a) Formula e oksiacidit është $H_aS_bO_c$.

Gjejmë numrin e moleve squfur; $n = 6.4 \text{ g} / 32 \text{ g/mol} = 0.2 \text{ mol}$ atome squfur.

Gjejmë numrin e mol atomeve oksigjen të lirë: masa e oksigjenit = $6.4 \text{ g} + 3.2 \text{ g} + 1.6 \text{ g} = 11.2 \text{ g}$ oksigjen. Gjejmë numrine moleve $n = 11.2 / 16 = 0.7 \text{ mol}$ atome O gjithsej.

Tek uji 16 g O lidhen me 2 g hidrogjen kurse për 1.6 g lidhen 0.2 g hidrogjen . Gjejmë numrin e moleve : $n = 0.2 \text{ mol}$ atome H.

Në 0.1 mol përbërje ka : 0.2 mole atome H; 0.2 mol atome S dhe 0.7 mol atome O. Atëhere në 1 mol përbërje ka : 2 mol atome H : 2 mol atome S : 7 mol atome O .

i. Formula e oksiacidit është $H_2S_2O_7$.

0.2 g H ndodhen ne 0.1 mol përbërje oksiacidi e cila vepron me squfurin dhe jep H_xS me mase 3.4 g.

$3.4g - 0.2g = 3.2g$ S ka vepruar. $1/16 : 0.2g / 3.2g$, pra H/S : 2/1.

ii. Formula e hidracidit është H_2S .

$6.4 - 3.2 = 3.2g$ squfur ka mbetur pa vepruar. $Z_X = 9$ ($10 - 1 = 9$ elektrone ka në atom).

Elementi X është fluori (F).

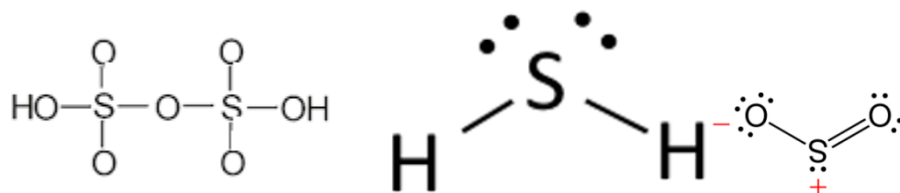
iii. Formula e përbërjes është SF_6 .

b) 3.2 gram S.

c) $R = 13.14g / 14.6g = 90\%$ .Nga 3.2 gram S duhet të përfthohen 146g substancë.

d) Squfuri është atomi qendror, i cili ka hibridizim sp^3 dhe forma e molekulës është këndore.

e) Te oksiacidi kemi lidhje kovalente polare dhe lidhje bashkërenditëse. Tek hidracidi formohen dy lidhje njëfishe, sigma, kovalente, ndërsa tek dioksidi i squfurit formohet 1 lidhje dyfishe dhe 1 lidhje bashkërenditëse, dy lidhje sigma e një pi, kovalente polare.

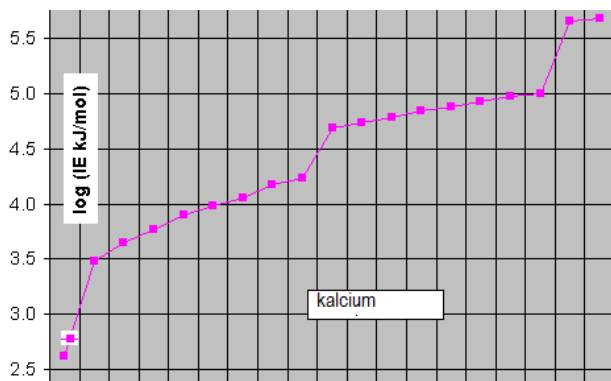

Shënim: nxënësit duhet të paraqesin strukturat e molekulave dhe lidhjet midis atomeve.

f) Në 0.1 mol oksiacid : H= $0.2g / 17.8g = 1.12\%$. S=35.96% . O=62.92% .

Zgjidhja e ushtrimit 4

a) Nxënësit ndërtojnë diagramën përkatëse të energjive të jonizimit të njëpasnjëshëm.

b) Grupi IIA, Perioda 4.

a) $\text{Ca} + \text{H}_2\text{O} \Rightarrow \text{Ca}(\text{OH})_2 + \text{H}_2$ $\text{Ca} + 2\text{HCl} \Rightarrow \text{CaCl}_2 + \text{H}_2$ (dhe reaksione të tjera në dëshirë të nxënësit me saktësi shkencore)

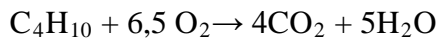
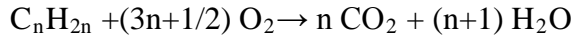
b) Elementi kufizohet me X (Z=19,) , Y(Z=12) A(Z=38) B(Z=21).

EN X <EN Ca < EN Y; EN A < EN Ca < EN B. Në perioda, nga e majta në të djathtë elektronegativiteti rritet dhe rrezja atomike zvogëlohet, ndërsa në grupe nga lart poshtë, rritet rrezja e zvogëlohet elektronegativiteti.

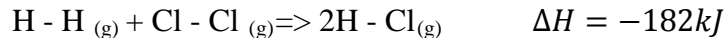
Renditja për rrezen do të jetë në kah të kundërt me atë të elektronegativitetit.

c) Hidroksidi: $\text{Ca}(\text{OH})_2$ Oksidi: CaO

Zgjidhja e ushtrimit 5

a) $\Delta H = E_R - E_P = -2 \times 431 \text{ kJ} + 244 \text{ kJ} + 436 \text{ kJ} = -182 \text{ kJ}$ reaksion ekzotermik.

b)

c) $Q = mc\Delta T = 500 \text{ g} \times 4.2 \text{ J g}^{-1} \text{K}^{-1} \times 80 \text{ K} = 168000 \text{ J} = 168 \text{ kJ}$.

$$n_{\text{butanit}} = 2.9 \text{ g} / 58 = 0.05 \text{ mole } \text{C}_4\text{H}_{10}, \Delta H_r = \frac{Q}{n} = \frac{168}{0.05} = 3360 \text{ kJ/mol}$$

d) $\Delta H_r = \frac{Q}{n}$; Sipas ligjit te Hesit $\Delta H_r = \sum n\Delta H_f^0 \text{ produkteve} - \sum m\Delta H_f^0 \text{ reaktanteve}$

si dhe nga energjia e lidhjeve.